IDDS *maakt ontwikkelen mogelijk*

Nader ecologisch onderzoek
Grachtweg, Lisse

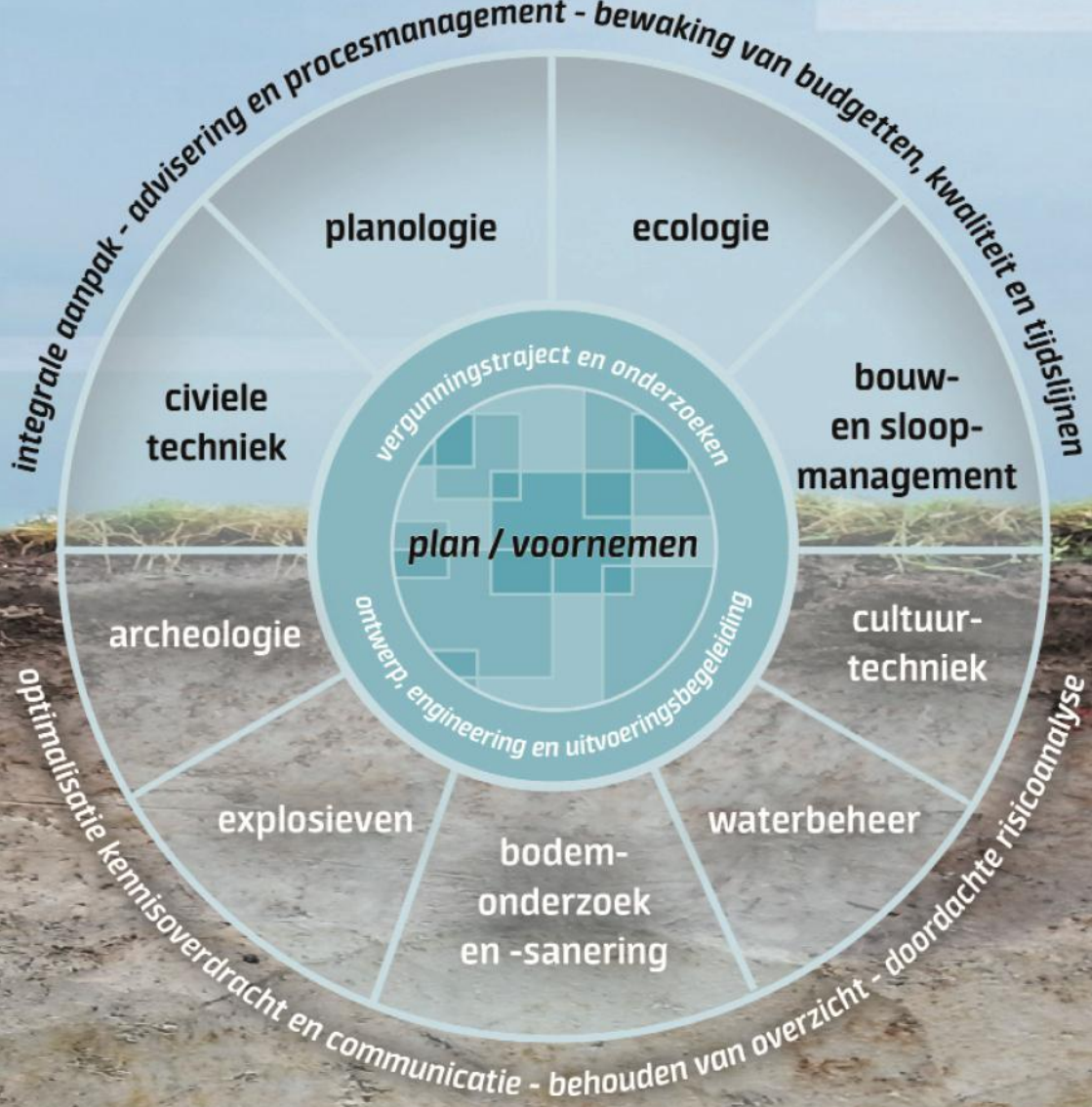

IDDS Ecologie
's-Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.nl

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
071 - 402 8586

KvK: 09157054
BTW: NL 815255172 B01
IBAN: NL21 RABO 0364 6212 22

NGB

IDDS

Rapport

Nader ecologisch onderzoek vleermuizen, huismus en spreeuw

Locatie	:	Grachtweg, Lisse
Kenmerk	:	A7028-03\AVE\no1
Datum	:	6 november 2025

Auteur	:	mevrouw A. Verrijt
Vrijgave	:	de heer J. den Houdijker
Contactpersoon	:	de heer D. Wille
Email	:	dwille@idds.nl
Telefoon	:	06-45408279

Opdrachtgever	:	Hoogvliet Beheer BV de heer R. Cuijper

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

In opdracht van Hoogvliet Beheer BV is in 2025 een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Grachtweg te Lisse. Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek. Voor de volledigheid verwijzen wij u ook naar Hoofdstuk 6 Nadelige gevolgen en Hoofdstuk 7 Conclusie.

De opdrachtgever is voornemens de Hoogvliet supermarkt aan de Grachtweg te Lisse te herontwikkelen.

Tijdens de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek zijn drie verschillende soorten vleermuizen waargenomen. De waargenomen vleermuizen betreffen de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Tijdens het nader onderzoek is één uitvliegend individu van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied waargenomen. Het plangebied vervult een functie als zomerverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Tijdens het najaarsonderzoek is een paarterritorium vastgesteld binnen het plangebied. De bijbehorende paarverblijfplaats bevindt zich mogelijk in de te slopen bebouwing in het plangebied. Voor het verstoren of vernietigen van deze verblijfplaatsen is een vergunning voor een flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet nodig.

Tijdens de veldbezoeken zijn op circa 80 meter afstand van het plangebied vier huismusnesten vastgesteld. Tevens is geconstateerd dat de tuinen in het plangebied door de huismus worden gebruikt als functioneel leefgebied. Omdat soortgelijk gebied binnen 100 meter van het plangebied ontbreekt, wordt dit leefgebied als essentieel beoordeeld. Voor het verstoren en/of vernietigen van dit essentiële leefgebied, is een vergunning voor een flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet nodig.

In het plangebied zijn één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, één paarterritorium van de gewone dwergvleermuis en essentieel leefgebied van de huismus vastgesteld. Om de werkzaamheden uit te mogen voeren is een vergunning voor een flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet nodig voor de aangetroffen beschermde functies van de huismus en gewone dwergvleermuis.

Daarnaast blijven de maatregelen vanuit de natuurtoets (IDDS, 2025) gelden:

Vogels zonder jaarrond beschermd nest: diverse algemene broedvogels kunnen broeden in de bomen en struiken binnen het plangebied. Algemene vogelsoorten die broeden zijn gedurende deze tijd beschermd (grofweg van 15 februari tot 15 augustus, in gebruik zijnde nesten zijn ook buiten deze periode beschermd). Het advies luidt om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen te laten plaatsvinden. Indien het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten, dient een broedvogelinventarisatie gedaan te worden door een ecologisch deskundige. Indien tijdens een broedvogelinventarisatie broedende vogels aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het nest verlaten is.

Vleermuizen: in de opstallen grenzend aan het plangebied zijn potentieel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Vleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring bij hun verblijven. Wanneer gewerkt wordt met (bouw)verlichting en deze verlichting op de omliggende panden geschenen wordt, kan verstoring ontstaan van vleermuisverblijven. Het advies luidt daarom om in niet met (bouw)verlichting op de omliggende woningen te schijnen om verstoring van verblijven van vleermuizen te voorkomen. Verlichting kan ook in de toekomstige situatie voor

verstoring zorgen. Dit betekent dat in de toekomstige situatie niet met (extra) verlichting op de omliggende panden geschenen mag worden. Wanneer dit niet mogelijk is, moet nader onderzoek uitwijzen of vleermuisverblijven aanwezig zijn.

Zorgplicht: het Besluit activiteiten leefomgeving (onderdeel van de Ow) kent een specifieke zorgplicht. Dit betekent dat alle maatregelen genomen moeten worden om nadelige gevolgen op flora en fauna te voorkomen. Dit geldt ook voor soorten die zijn opgenomen op de Rode lijst, flora en fauna met een gunstige staat van instandhouding, uitgezette dieren buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied en (in het kader van ruimtelijke ontwikkeling) vrijgestelde soorten, zoals de huisspitsmuis. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai/snoei voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens de werkzaamheden.
- Voer de werkzaamheden rustig en in één richting uit. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden.
- Wees tijdens de werkzaamheden alert op de aanwezigheid van (beschermde) soorten en geef deze de tijd en ruimte om te vluchten.
- Schakel steeds een deskundige in bij het aantreffen van (beschermde) soorten.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 Doel van het onderzoek 6
1.3 Leeswijzer 6

2. Opzet van het onderzoek 7
2.1 Onderzoeksgebied 7
2.2 Planvoornemen 7

3. Resultaten natuurtoets Omgevingswet 9

4. Onderzoeksmethodieken 10
4.1 Onderzoeksmethodiek vleermuizen 10
4.2 Onderzoeksmethodiek huismus en spreeuw 12

5. Resultaten 14
5.1 Resultaten vleermuis 14
5.2 Resultaten huismus en spreeuw 17

6. Nadelige gevolgen 19
6.1 Vleermuizen 19
6.2 Huismus 19
6.3 Spreeuw 19

7. Conclusie 21
7.1 Vleermuizen 21
7.2 Huismus 21
7.3 Spreeuw 21
7.4 Eindconclusie 21

8. Literatuur en bronvermelding 23

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

IDDS heeft in opdracht van Hoogvliet Beheer BV nader onderzoek naar vleermuizen, huismussen en spreeuwen uitgevoerd op de Grachtweg in Lisse. De voorgenomen plannen betreffen de sloop van de woningen, het rooien van de tuinen en het optoppen van het bestaande supermarktpand in het plangebied. Het parkeerterrein ten oosten van de supermarkt wordt uitgebreid. Dit nader onderzoek volgde op de door IDDS uitgevoerde natuurtoets (opgeleverd op 11 april 2025, met kenmerk: A7028-03\AVE\nt1), waarin de aanwezigheid van vleermuizen, huismus en spreeuw niet kon worden uitgesloten. In Hoofstuk 3 worden de resultaten van de natuurtoets verder besproken.

Voordat een ruimtelijke ingreep uitgevoerd kan worden, moet bepaald worden of de uitvoering invloed kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden. Hiervoor is het noodzakelijk te bepalen of sprake is van de aanwezigheid van beschermde soorten of gebieden in, of in de nabijheid van het plangebied. In dit kader is een onderzoek opgestart om te bepalen of sprake is van overtreding van de Omgevingswet (hierna: Ow). Het onderhavige rapport beschrijft de bevindingen en conclusie van dit nader onderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel is nader te onderzoeken of:

- In het plangebied of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden verblijfplaatsen of nesten van beschermde soorten aanwezig zijn;
- De ingreep een nadelig gevolg heeft op de mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- Maatregelen nodig zijn om nadelige gevolgen op beschermde soorten te voorkomen of te verzachten; en
- Vergunning van de Ow benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 1 zijn de aanleiding en het doel van het onderzoek besproken en in Hoofdstuk 2 worden het onderzoeksgebied en het planvoornemen behandeld. In Hoofdstuk 3 worden de resultaten van de eerder uitgevoerde natuurtoets herhaald. De gebruikte onderzoeksmethodieken worden behandeld in Hoofdstuk 4. Vervolgens worden de resultaten in Hoofdstuk 5 uiteengezet. In Hoofdstuk 6 zijn de eventuele nadelige gevolgen weergegeven waarbij de resultaten van het nader onderzoek worden gespiegeld aan de verbodsbepalingen in de Ow. Hoofdstuk 7 geeft de conclusie weer. Tot slot wordt in Hoofdstuk 8 een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

2. Opzet van het onderzoek

2.1 Onderzoeksgebied

In Figuur 1 is een luchtfoto te zien waar het onderzoeksgebied is weergegeven in relatie tot de directe omgeving. Hierop is te zien dat het plangebied centraal in Lisse gelegen is en wordt omgeven door gebouwen en straten. In de omgeving van het plangebied zijn slechts enkele bomen te vinden.

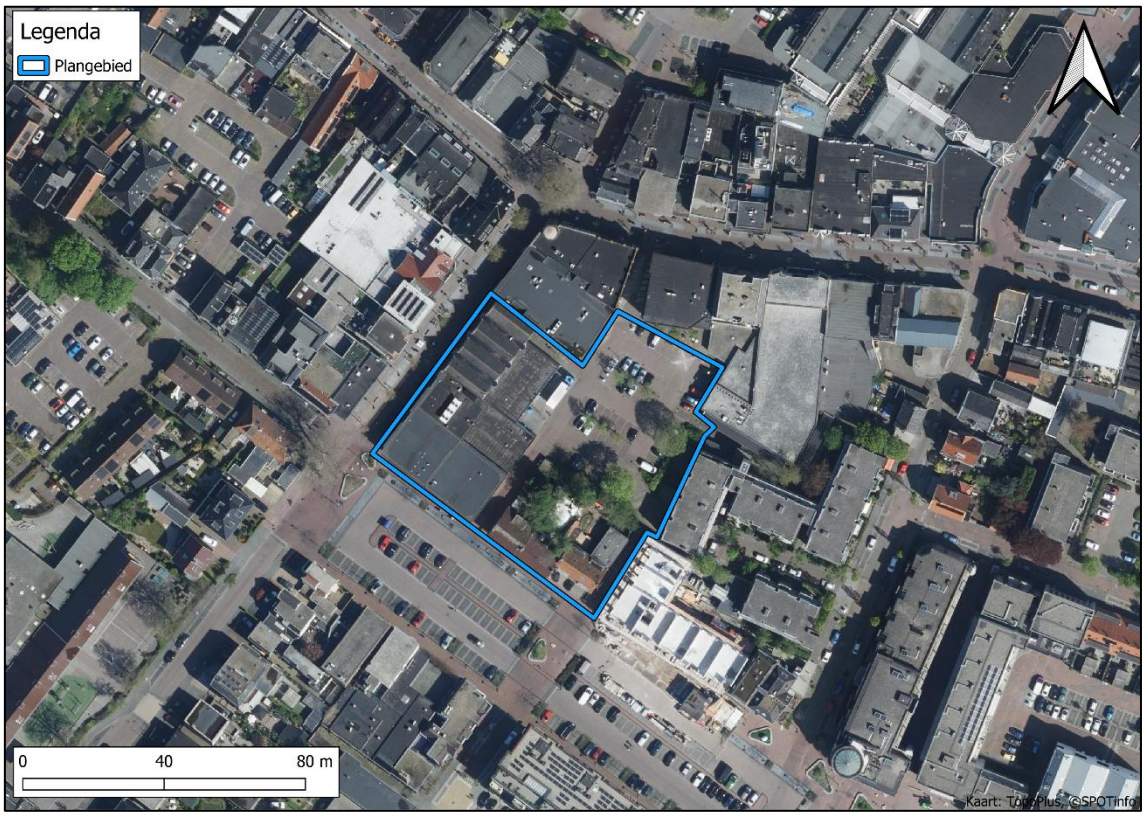

Figuur 1: Onderzoeksgebied natuurtoets binnen het blauwe kader.

Het plangebied bestaat uit een supermarktgebouw, twee woonhuizen met aangrenzende tuinen en een parkeerterrein. Het supermarktgebouw beschikt over een plat bitumen dak. De noordelijke zijde heeft daarbovenop nog een etage met vier dakpannen zadeldaken. Onder het noordelijkste deel is een passage aanwezig. De gevels zijn voornamelijk opgetrokken uit baksteen. Lokaal zijn kunststof platen aangebracht. De woonhuizen in het zuidelijk deel van het plangebied hebben een dakpannen zadeldak en zijn opgetrokken uit baksteen. De tuinen ten noorden van de woonhuizen zijn rijkelijk begroeid met diverse bomen en struiken. Het noordoostelijk deel van het plangebied betreft een parkeerterrein. Deze is geheel verhard met klinkers. In het midden is een rij bomen aanwezig en rondom het parkeerterrein staan struiken en bomen. Rondom het plangebied zijn nog een parkeerterrein, blokken met appartementen, winkelpanden en woningen aanwezig.

2.2 Planvoornemen

De opdrachtgever is voornemens om de Hoogvliet supermarkt aan de Grachtweg te Lisse te herontwikkelen. Hierbij wordt het bestaande pand voorzien van twee nieuwe verdiepingen met

24 appartementen. Het parkeerterrein ten oosten van de supermarkt wordt uitgebreid en hiervoor worden de bestaande opstallen aan de Grachtweg 53 en 55 gesloopt. Ook worden het aanwezige groen en de bomen gerooid. Werkzaamheden aan waterlichamen vinden niet plaats.

Figuur 2 geeft een impressie van de beoogde toekomstige situatie.

Figuur 2: Ontwerpschets van de beoogde toekomstige situatie.

3. Resultaten natuurtoets Omgevingswet

In een eerder stadium is door IDDS een natuurtoets Omgevingswet uitgevoerd (IDDS, 2025). Uit deze natuurtoets komt het volgende naar voren:

Huismus en spreeuw: de opstallen in het plangebied beschikken over meerdere geschikte openingen waarin huismussen en spreeuwen kunnen verblijven. Aangezien huismussen binnen het plangebied zijn waargenomen, kan niet worden uitgesloten dat de soort in de opstallen binnen het plangebied broedt. Nader onderzoek moet uitwijzen of het plangebied een functie vervult voor deze soorten.

Vleermuizen: de opstallen binnen het plangebied zijn geschikt als zomer-, satelliet-, individueel winter-, paar- en kraamverblijfplaats voor tweekleurige vleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en kleine-, gewone- en ruige dwergvleermuis. Enkel van de tweekleurige vleermuis worden paarverblijfplaatsen niet verwacht. Nader onderzoek naar deze gebouwbewonende soorten moet uitwijzen of het plangebied een functie vervult voor vleermuizen.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest: binnen het plangebied kunnen vogels zonder jaarrond beschermd nest broeden. Algemene vogelsoorten die broeden zijn gedurende deze tijd (globaal van 15 februari – 15 augustus) beschermd. Het advies luidt om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen te laten plaatsvinden. Indien het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te laten vinden, dient een broedvogelinventarisatie gedaan te worden door een deskundig ecoloog.

In onderstaande figuur wordt de potentie voor de verschillende soorten weergegeven.

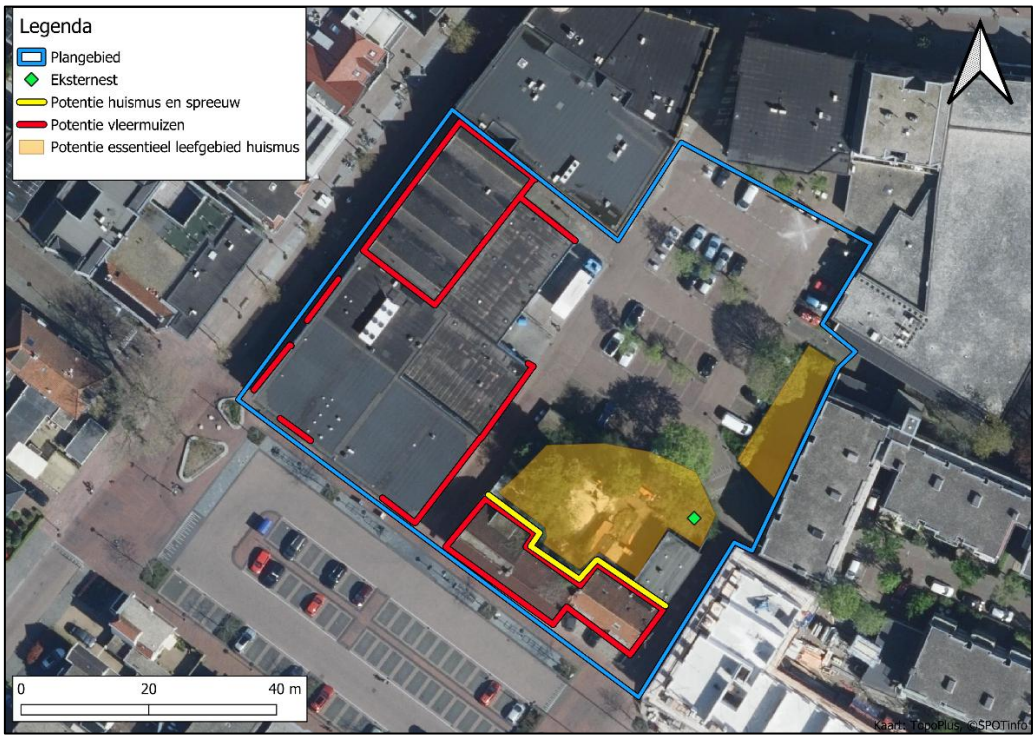

Figuur 3: Potentie beschermde diersoorten binnen het plangebied.

4. Onderzoeksmethodieken

4.1 Onderzoeksmethodiek vleermuizen

De onderzoeksinspanning voor dit nader onderzoek is bepaald aan de hand van de door IDDS uitgevoerde natuurtoets (opgeleverd op 11 april 2025, met kenmerk: A7028-03\AVE\nt1), waarin de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied niet kon worden uitgesloten.

Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van beschermde vleermuissoorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2021).

Het vleermuisprotocol stelt dat in het donker 75% van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn, anders moet een extra waarnemer(s) worden ingezet totdat hier wel aan voldaan is. Op basis hiervan is de onderzoeksinspanning bepaald. Hierbij zijn strategische locaties en looproutes bepaald om zodoende voldoende zicht over het onderzoeksgebied te krijgen (Figuur 4).

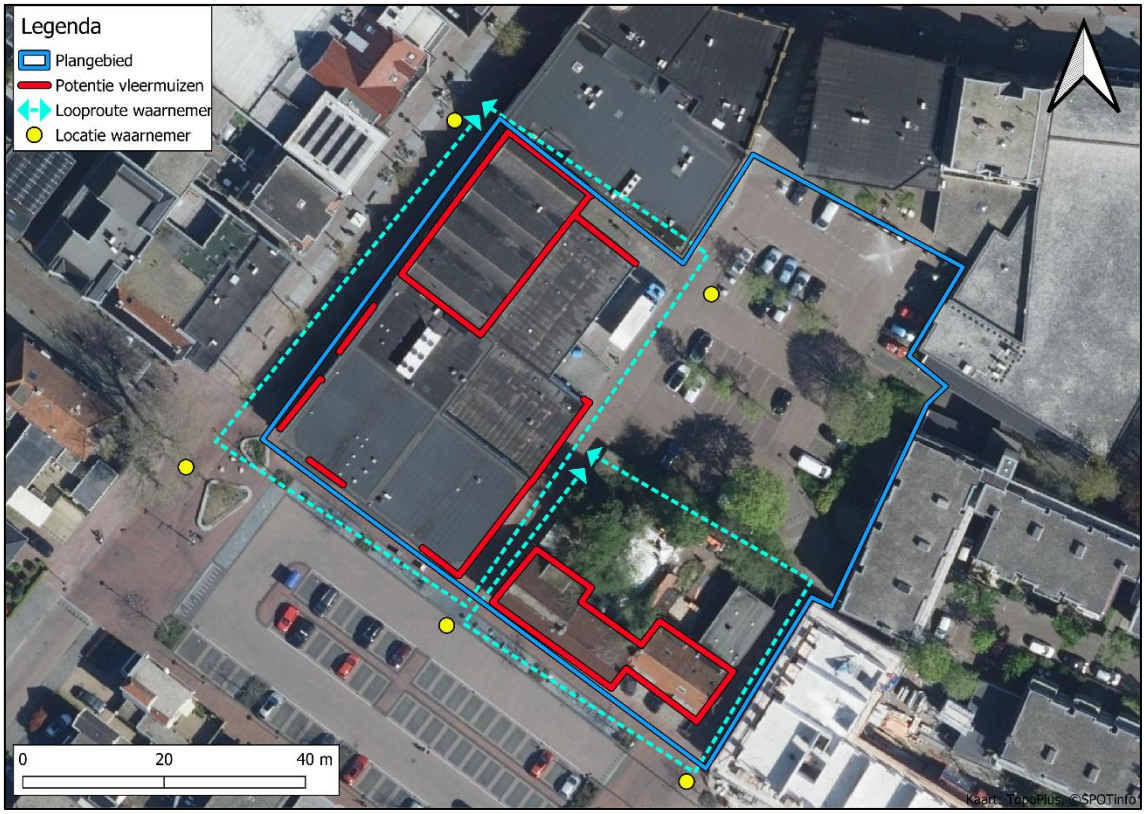

Figuur 4: Strategisch gekozen locaties tijdens voorjaarsonderzoek en de looproute tijdens het najaarsonderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd met batdetectors van het type Pettersson M500 en Pettersson D240x met opnameapparatuur. Met deze apparatuur is het mogelijk de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar te maken. In de avond verlaten vleermuizen hun verblijfplaats en tijdens de vroege ochtend komen vleermuizen terug. Op deze manier kunnen verblijfplaatsen,

vliegroutes en foerageergebieden binnen een plangebied of een landschap worden vastgesteld. Daarnaast is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera Guide IR TK611 19mm. In de avond verlaten vleermuizen hun verblijfplaats en tijdens de vroege ochtend komen vleermuizen terug. Op deze manier kunnen verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden binnen een plangebied of een landschap worden vastgesteld.

In Nederland zijn (vrijwel) geen kraamverblijven van de ruige dwergvleermuis bekend, de vrouwtjes van deze soort trekken naar Oost-Europa voor de kraamperiode. Desalniettemin is deze functie voor de volledigheid wel meegenomen in dit onderzoek. Tweekleurige vleermuis kan in het voorjaar gebruik maken van laagbouw zoals de bebouwing in het plangebied. In het najaar wordt deze soort enkel aangetroffen aan hoogbouw. Om deze reden is enkel in het voorjaar onderzocht of het plangebied een functie vervult voor tweekleurige vleermuis. Vanwege de actualisatie van het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2021; d.d. 24-03-2025) is tevens de meervleermuis onderzocht. Het plangebied bevindt zich volgens de Koloniekaart Meervleermuis (Koolstra, 2025) binnen een gebied met enkel potentie voor mannenverblijven (Figuur 5) en geen kraamverblijven. De mannen maken gebruik van zogenaamde satellietverblijfplaatsen. De onderzochte vleermuissoorten en bijbehorende functies zijn weergegeven in Tabel 1.

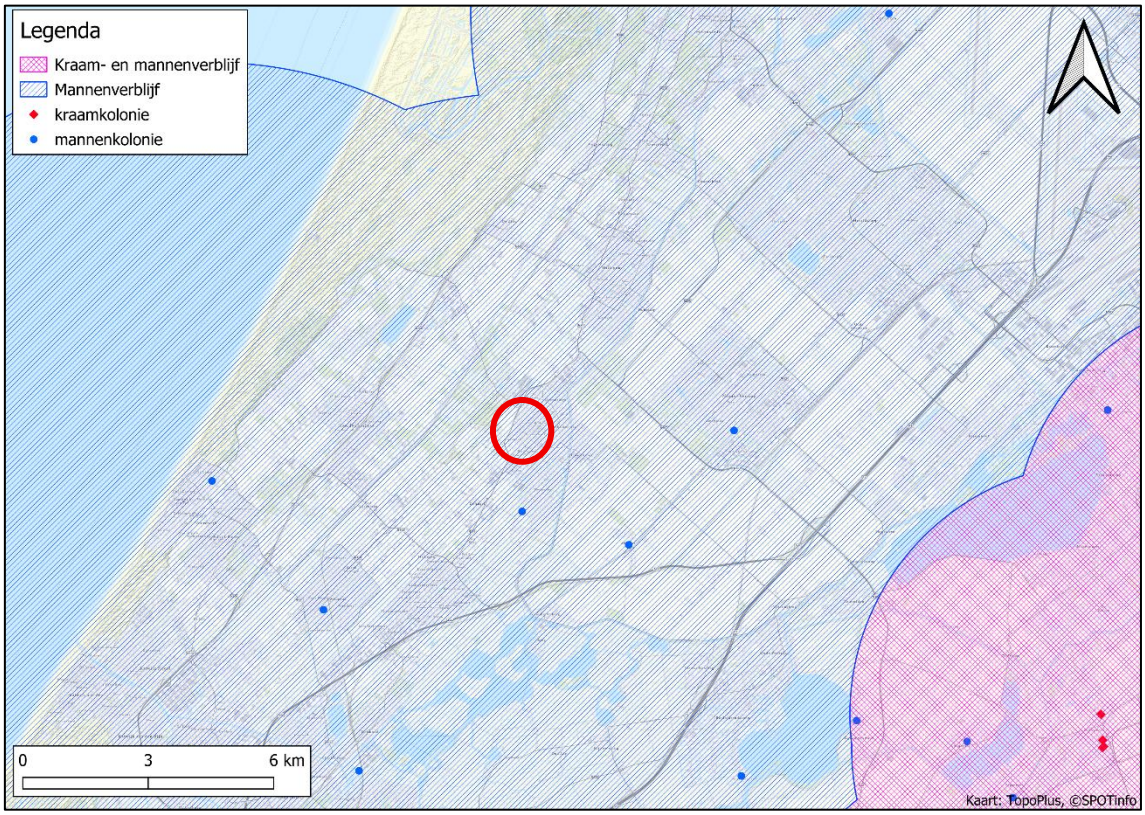

Figuur 5: Op de Koloniekaart Meervleermuis (Koolstra, 2025) is te zien dat het plangebied (rode cirkel) binnen een gebied ligt met potentie voor mannenverblijven (blauwe arcering) van de soort.

Tabel 1: Overzicht van de onderzochte functies (groen) per vleermuissoort.

Soort / functie	Zomer-verblijf	Paar-verblijf	Kraam-verblijf	Massa-winter-verblijf	Essentiële vliegroute	Essentieel foerageer-gebied
Gewone dwergvleermuis						
Ruige dwergvleermuis						
Kleine dwergvleermuis						
Laatvlieger						
Meervleermuis*						
Rosse vleermuis						
Tweekleurige vleermuis						

**de functie 'zomerverblijf' voor deze soort vervalt en is vervangen door 'satellietverblijf' (Q&A gewijzigd protocol Meervleermuis, Netwerk Groene Bureaus, 2025)*

In het voorjaar (onderzoek naar zomer- en kraamverblijven) zijn drie veldbezoeken uitgevoerd. In het najaar (onderzoek naar paarverblijven) zijn ook drie veldbezoeken gebracht aan het plangebied. Een overzicht van de veldbezoeken is weergegeven in Tabel 2. Het onderzoek is uitgevoerd door deskundig ecologen van Gaia.

Tabel 2: Veldbezoeken vleermuizen, weersomstandigheden en bijzonderheden (Bron: Buienradar).

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ opgang	Weersomstandigheden	Aantal onderzoekers
1	20-05-2025	21:38 tot 23:40	21:38	Droog, 13°, N, 0/8 bewolkt	4
2	10-06-2025	22:02 tot 00:05	22:02	Droog, 13°, N3, 2/8 bewolkt	4
3	02-07-2025	02:25 tot 05:26	05:26	Droog, 22°, ZW1, 6/8 bewolkt	4
4	06-08-2025	00:00 tot 02:00	21:24	Droog, 17°, NW3, 2/8 bewolkt	2
5	17-08-2025	00:00 tot 02:00	21:02	Droog, 15°, NO2, 0/8 bewolkt	2
6	09-09-2025	22:30 tot 00:30	20:10	Droog, 13°, Z1, 2/8 bewolkt	2

4.2 Onderzoeksmethodiek huismus en spreeuw

Aangezien de onderzoeksmethodiek van de spreeuw overeenkomt met dat van de huismus, zijn deze onderzoeken gecombineerd en op dezelfde manier uitgevoerd. Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van de huismus en spreeuw en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) in combinatie met de soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is bepaald aan de hand van de uitkomst van de eerder door IDDS uitgevoerde natuurtoets (opgeleverd op 11 april 2025, met kenmerk: A7028-03\AVE\nt1).

De benodigde onderzoeksinspanning is afhankelijk van de periode van uitvoering. Twee veldbezoeken zijn voldoende in de periode van 1 april tot en met 15 mei of er kunnen vier veldbezoeken uitgevoerd worden in de periode 10 maart tot en met 20 juni. De inventarisatie moet aan een aantal voorwaarden voldoen:

- Gunstige weersomstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou);
- Op geluidsluwe momenten;
- Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang, met een activiteitenpiek in de ochtend); en
- Met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Wanneer onderzocht wordt of, en waar nestlocaties aanwezig zijn, moet minimaal één van de volgende drie zaken tussen 1 april en 20 juni worden waargenomen; een zingend mannetje, een paartje huismussen/ spreeuwen bij een potentiële nestplaats of paring, balts-, of ander nestgedrag. Tijdens het onderzoek is op een rustig tempo, met een verrekijker in de hand, om het plangebied heengelopen. Wanneer een huismus of spreeuw werd waargenomen (op gehoor of zicht), is gestopt met bewegen en door de verrekijker gekeken wat het gedrag van het individu ter plaatse was en of hier nestindicerend gedrag vertoond werd. Nadat het plangebied volledig geïnventariseerd is, zijn volgens de eerder beschreven methode ook de straten in de directe omgeving geïnventariseerd. Hierbij wordt tevens gekeken of voldoende functioneel leefgebied in de vorm van foerageergebied, zandbad- en waterplaatsen en groenblijvende heesters voor huismussen aanwezig is.

Het nader onderzoek is uitgevoerd door deskundig ecologen van IDDS. Tabel 3 geeft de datum van de bezoeken weer, evenals het tijdstip en de weersomstandigheden.

Tabel 3: Veldbezoeken huismus/ spreeuw, weersomstandigheden en bijzonderheden (Bron Buienradar).

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsopkomst	Weersomstandigheden
1	01-05-2025	08:30 tot 09:30	06:11	Droog, 22°, ZWW 2, 4/8 bewolkt
2	13-05-2025	08:45 tot 09:45	05:50	Droog, 16°, O 3, 0/8 bewolkt

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de veldbezoeken per soortgroep besproken.

5.1 Resultaten vleermuis

De zicht- en audio waarnemingen van de uitgevoerde bezoeken worden hieronder per bezoek uiteengezet. Op deze manier kan een compleet beeld geschetst worden van de situatie ter plaatse. Aan het einde van deze paragraaf is op kaart weergegeven waar de relevante functies zijn vastgesteld.

Bezoek 1: zomer- en kraamverblijven

Op 20 mei 2025 heeft het eerste bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek is binnen het plangebied een zomerverblijfplaats aangetroffen aan de zuidoostzijde van Kapelstraat 5a in het linker raamrozijn (boven de passage). Figuur 6 geeft aan waar de gewone dwergvleermuis het pand uitvloog. In Figuur 7 is de locatie van deze verblijfplaats op kaart weergegeven. Ook is tijdens dit bezoek één gewone dwergvleermuis foeragerend boven de achtertuinen van Grachtweg 55 en 55a waargenomen. Verder is één individu van de gewone dwergvleermuis waargenomen welke continu door de passage tussen de parkeerplaats en de Kapelstraat vloog. Daarnaast zijn twee gewone dwergvleermuizen en drie rosse vleermuizen overvliegend waargenomen tijdens dit bezoek.

Figuur 6: De locatie van de aangetroffen verblijfplaats binnen het plangebied.

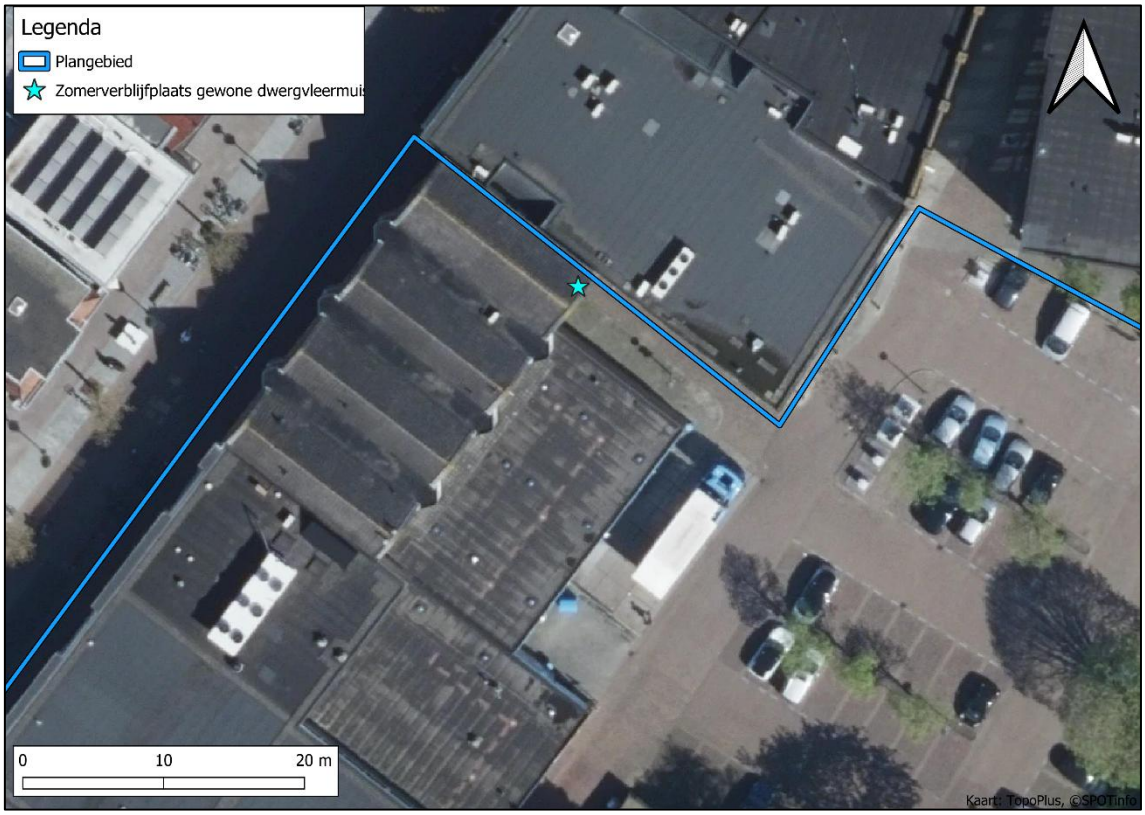

Figuur 7: Locatie van de aangetroffen zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Bezoek 2: zomer- en kraamverblijven

Op 10 juni 2025 heeft het tweede bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek zijn geen andere verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld. Het was een rustige avond met eerste activiteit rond 22:51. Hierbij zijn twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen boven de achtertuinen van Grachtweg 53 en 55. Verder is één overvliegend individu van de gewone dwergvleermuis waargenomen boven Grachtweg 55.

Bezoek 3: zomer- en kraamverblijven

Op 2 juli 2025 heeft het derde bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek zijn geen andere verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld. De activiteit was over het algemeen laag. Wel is één gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen, één gewone dwergvleermuis overvliegend, en één gewone dwergvleermuis overvliegend welke sociale geluiden produceerde. Daarnaast zijn twee laatvliegers overvliegend en één rosse vleermuis overvliegend waargenomen. Er was een korte regenbui tussen 04:56 en 05:05. Dit is niet van invloed geweest op het onderzoek.

Bezoek 4: paarverblijven en massawinterverblijven

Op 6 augustus 2025 heeft het vierde bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek aanhoudende baltsactiviteit van een gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit vond plaats zich rond de westzijde van de bebouwing aan de Molenstraat (schatting nummers 60 t/m 69). Rond 00:15 begon de baltsactiviteit van de gewone dwergvleermuis en deze hield ongeveer een half uur aan. Rond 01:40 trad de baltsactiviteit opnieuw op. Daarnaast is tijdens dit bezoek één gewone dwergvleermuis overvliegend waargenomen. Op de kaart in Figuur 8 is een schatting van het aangetroffen paarterritorium van de gewone dwergvleermuis weergegeven, op basis van de waarnemingen tijdens alle najaarsonderzoeken.

Bezoek 5: paarverblijven en massawinterverblijven

Op 17 augustus 2025 heeft het vijfde bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek is opnieuw aanhoudende baltsactiviteit van een gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit vond plaats boven een groot deel van de parkeerplaats en de achtertuinen van Grachtweg 55, met een hogere concentratie op de bebouwing van de Molenstraat (52 t/m 70). Verder zijn één foeragerende gewone dwergvleermuis, één overvliegende gewone dwergvleermuis en één overvliegende laatvlieger waargenomen tijdens dit bezoek. Op de kaart in Figuur 8 is een schatting van het aangetroffen paarterritorium van de gewone dwergvleermuis weergegeven, op basis van de waarnemingen tijdens alle najaarsonderzoeken.

Bezoek 6: paarverblijven en massawinterverblijven

Op 9 september 2025 heeft het zesde bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit veldbezoek is opnieuw aanhoudende baltsactiviteit van een gewone dwergvleermuis waargenomen bij Molenstraat 62 t/m 64. Ook zijn viermaal sociale geluiden waargenomen van de gewone vleermuis. Op de kaart in Figuur 8 is een schatting van het aangetroffen paarterritorium van de gewone dwergvleermuis weergegeven, op basis van de waarnemingen tijdens alle najaarsonderzoeken.

Figuur 8: Het paarterritorium van de gewone dwergvleermuis bevindt zich deels binnen het plangebied.

Overzicht relevante waarnemingen

In onderstaande figuur zijn de relevante vastgestelde functies weergegeven.

Figuur 9: Overzicht van de vastgestelde zomerverblijfplaats en paarterritoria van de gewone dwergvleermuis.

5.2 Resultaten huismus en spreeuw

Bezoek 1

Op 1 mei 2025 heeft het eerste bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit bezoek is in een struik binnen het plangebied een groep van ongeveer zeven foeragerende en sociaal gedrag vertonende huismussen waargenomen. Deze vlogen na het foerageren in noordoostelijke richting weg. Tijdens dit veldbezoek zijn geen nestplaatsen van huismussen binnen het plangebied aangetroffen. Ten einde van het veldbezoek, is nog een ronde in de omgeving van het plangebied gezocht naar huismussen. Hierbij zijn drie huismusnesten vastgesteld op circa 80 meter van het plangebied, op Molenstraat 2 (Figuur 10). Ook zijn in de omgeving meerdere zingende mannetjes waargenomen. Tijdens dit veldbezoek zijn geen spreeuwen in en rond het plangebied waargenomen.

Bezoek 2

Op 13 mei 2025 heeft het tweede bezoek plaatsgevonden. Tijdens dit bezoek is één huismus overvliegend in westelijke richting boven het plangebied waargenomen. Bovenop de appartementen ten oosten van het plangebied zat één mannetje te zingen. Tijdens dit veldbezoek zijn geen nestplaatsen van huismussen binnen het plangebied aangetroffen. Ten einde van de onderzoeksronde is nog rond het plangebied gelopen en zijn de eerder vastgestelde nestlocaties nogmaals bevestigd en is daarbij nog een nest vastgesteld op dezelfde woning aan de Molenstraat 2. Ook is de omgeving binnen 100 meter van de kolonie bekeken en beoordeeld op geschikte foerageerlocaties, zanderige plekken voor zandbaden, drinkplaatsen en schuilplaatsen. Hierbij is vastgesteld dat de omgeving van de kolonie sterk versteend en dat het, naast de tuinen in het plangebied, nauwelijks plekken biedt met

voorgenoemde eisen. Daarom worden de tuinen in het plangebied aangemerkt als essentieel leefgebied voor de huismus. In het plangebied zijn tijdens dit veldbezoek geen spreeuwen waargenomen.

In onderstaande figuur zijn de relevante waarnemingen tijdens het huismusonderzoek weergegeven.

Figuur 10: Op circa 80 meter afstand van het plangebied is een huismuskolonie vastgesteld. De tuinen in het plangebied worden door huismussen uit deze kolonie gebruikt als functioneel leefgebied. Door het gebrek aan soortgelijk leefgebied in de omgeving (binnen 100 meter van de kolonie) wordt dit leefgebied gezien als essentieel voor de huismus.

6. Nadelige gevolgen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek per soortgroep getoetst aan de verbodsbepalingen in de Ow. Op die manier wordt bepaald of het noodzakelijk is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit van de Ow aan te vragen.

6.1 Vleermuizen

Naar aanleiding van de door IDDS uitgevoerde natuurtoets bleek dat binnen het plangebied alleen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Daarom zijn de beschermde functie essentiële vliegroute en essentieel foerageergebied bij de beoordeling op nadelige gevolgen buiten beschouwing gelaten.

Verblijfplaatsen
In artikel 11.46, 1e lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) is opgenomen dat het verboden is voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen. Tevens is het verboden dieren opzettelijk te verstoren. Binnen het plangebied zijn één zomerverblijfplaats en één paarterritorium van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Zodoende kan niet worden uitgesloten dat als gevolg van de geplande werkzaamheden verblijfplaatsen fysiek worden aangetast en individuen opzettelijk worden verstoord. Het planvoornemen leidt tot een overtreding van de Ow. Het is voor vleermuisverblijven noodzakelijk om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aan te vragen alvorens de werkzaamheden mogen starten.

6.2 Huismus

Uit de uitgevoerde natuurtoets bleek dat binnen het plangebied nesten van huismussen en functioneel leefgebied aanwezig kunnen zijn. Het aantasten en/of verwijderen van huismusnesten en functioneel leefgebied leidt tot een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 11.37, 1e lid van het Bal.

Binnen het plangebied zijn geen huismusnesten vastgesteld. Wel is op een afstand van 80 meter een huismuskolonie met minimaal vier nesten vastgesteld. Het plangebied biedt een zeer geschikt biotoop voor de huismus. Uit twee van de drie veldbezoeken (natuurtoets en nader onderzoek) is gebleken dat het plangebied als foerageergebied wordt gebruikt door huismussen. De rommeltuinen met afwisselend bomen en struiken ten noordoosten van de te slopen woningen vervullen een essentiële functie als rust-, schuil- en slaapplaats en doen daarnaast dienst als foerageergebied voor de lokale huismuspopulatie. Door de directe aanwezigheid van zandbaden, drinkplaatsen, en schuilmogelijkheden vormt het plangebied essentieel leefgebied van de huismus. Door gebrek aan ander soortgelijk leefgebied in de directe omgeving (100 meter rondom de kolonie) is dit essentieel voor de lokale populatie en mag dus niet zonder meer aangetast of verstoord worden, ook niet tijdelijk. Voor het rooien van de bomen en struiken van de tuinen ten noordoosten van de te slopen woningen, is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

6.3 Spreeuw

Uit de uitgevoerde natuurtoets bleek dat binnen het plangebied nesten van spreeuwen aanwezig kunnen zijn. Spreeuwennesten zijn vanwege de negatieve staat van instandhouding jaarrond beschermd. Het verstoren, beschadigen of vernietigen ervan leidt tot een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 11.37, 1e lid van het Bal.

Binnen het plangebied en de verstorende invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen spreeuwennesten aangetroffen. De werkzaamheden leiden derhalve niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen in de Ow. Voor de spreeuw is geen omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit benodigd.

7. Conclusie

In dit hoofdstuk worden nogmaals kort de conclusies getrokken naar aanleiding van de resultaten van het uitgevoerde nader onderzoek.

7.1 Vleermuizen

In het plangebied is één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis geconstateerd. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit met betrekking tot de gewone dwergvleermuis is noodzakelijk om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Een overzicht van de vleermuisbevindingen is weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4: Overzicht van de functies van het plangebied voor vleermuizen.

Soort / functie	Zomer-verblijf	Paar-verblijf	Kraam-verblijf	Massa-winter-verblijf	Essentiële vliegroute	Essentieel foerageer-gebied
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Kleine dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Laatvlieger	Nee	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Meervleermuis	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Rosse vleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Tweekleurige vleermuis	Nee	N.v.t.	Nee	N.v.t	N.v.t	N.v.t

7.2 Huismus

In het plangebied zijn geen nesten van huismussen aangetroffen. Wel is vastgesteld dat de tuinen van de te slopen woningen onderdeel zijn van het essentieel leefgebied van de huismus. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit met betrekking tot de huismus is noodzakelijk om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

7.3 Spreeuw

Binnen het plangebied en de verstorende invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen spreeuwennesten aangetroffen. Voor de spreeuw is geen omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit benodigd.

7.4 Eindconclusie

Om de werkzaamheden te starten is een omgevingsvergunning voor het aantasten van een zomerverblijfplaats en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis benodigd. Ook is essentieel leefgebied van de huismus aanwezig, waarvoor een omgevingsvergunning benodigd is.

Daarnaast blijven de maatregelen vanuit de natuurtoets (IDDS, 2025) gelden:

Vogels zonder jaarrond beschermd nest: diverse algemene broedvogels kunnen broeden in de bomen en struiken binnen het plangebied. Algemene vogelsoorten die broeden zijn gedurende deze tijd beschermd (grofweg van 15 februari tot 15 augustus, in gebruik zijnde nesten zijn ook buiten deze periode beschermd). Het advies luidt om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen te laten plaatsvinden. Indien het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten, dient een broedvogelinventarisatie gedaan te worden door een

ecologisch deskundige. Indien tijdens een broedvogelinventarisatie broedende vogels aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het nest verlaten is.

Vleermuizen: in de opstallen grenzend aan het plangebied zijn potentieel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Vleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring bij hun verblijven. Wanneer gewerkt wordt met (bouw)verlichting en deze verlichting op de omliggende panden geschenen wordt, kan verstoring ontstaan van vleermuisverblijven. Het advies luidt daarom om in niet met (bouw)verlichting op de omliggende woningen te schijnen om verstoring van verblijven van vleermuizen te voorkomen. Verlichting kan ook in de toekomstige situatie voor verstoring zorgen. Dit betekent dat in de toekomstige situatie niet met (extra) verlichting op de omliggende panden geschenen mag worden. Wanneer dit niet mogelijk is, moet nader onderzoek uitwijzen of vleermuisverblijven aanwezig zijn.

Zorgplicht: het Besluit activiteiten leefomgeving (onderdeel van de Ow) kent een specifieke zorgplicht. Dit betekent dat alle maatregelen genomen moeten worden om nadelige gevolgen op flora en fauna te voorkomen. Dit geldt ook voor soorten die zijn opgenomen op de Rode lijst, flora en fauna met een gunstige staat van instandhouding, uitgezette dieren buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied en (in het kader van ruimtelijke ontwikkeling) vrijgestelde soorten, zoals de huisspitsmuis. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai/snoei voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens de werkzaamheden.
- Voer de werkzaamheden rustig en in één richting uit. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden.
- Wees tijdens de werkzaamheden alert op de aanwezigheid van (beschermde) soorten en geef deze de tijd en ruimte om te vluchten.
- Schakel steeds een deskundige in bij het aantreffen van (beschermde) soorten.

8. Literatuur en bronvermelding

Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2023. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 2.0 en 2.1, 2023, BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2024. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis - Natuurbescherming, versie 2.0, 2024, BIJ12, Utrecht.

Broekhuizen, S. e.a., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.

Diets, C., Kiefer, A, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

IDDS, 2025. Natuurtoets Omgevingswet Grachtweg, Lisse. IDDS, Noordwijk.

Koolstra, 2025. Koloniekaart meervleermuis 2025.

Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2020. Vleermuisprotocol 2021. Zeisterweg 14, Odijk

Internetbronnen

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

www.bij12.nl

www.waarneming.nl